

*Голові разової спеціалізованої вченої ради PhD 11845
Запорізького національного університету,
доктору юридичних наук, професору
Колпакову В.К.*

Рецензія

рецензента – доктора юридичних наук, професора Самойленка Георгія Валерійовича на дисертацію Вагіна Олексія Андрійовича «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність теми «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні» зумовлена нагальними потребами сучасного етапу розвитку публічного адміністрування у гуманітарній сфері. В умовах євроінтеграції та трансформації моделі відносин між державою і громадянським суспільством, роль чіткого нормативного регулювання спортивної діяльності суттєво зростає. Спорт сьогодні стає ключовим елементом не лише фізичного виховання, а й міжнародного іміджу держави, що вимагає належного правового забезпечення.

З одного боку, сфера спорту виступає об'єктом пильної уваги міжнародних інституцій та регулюється нормами *lex sportiva*. З іншого боку, на практиці національна система адміністрування часто стикається з недосконалістю законодавчої бази, наявністю правових колізій (зокрема, дублювання видів спорту) та застарілими механізмами управління, що значно знижує ефективність державної політики.

Важливість теми також полягає в тому, що танцювальний спорт є не просто видом рухової активності, а складною індустрією, де перетинаються публічні та приватні інтереси. Правильна побудова архітектури управління цією сферою – це основа прозорості використання бюджетних коштів та захисту прав спортсменів. Особливої уваги потребують перспективи вдосконалення: запровадження європейських стандартів врядування, кодифікація законодавства, а також розробка механізмів незалежного контролю ефективності діяльності спортивних федерацій. Саме тому дослідження цієї теми є своєчасним, важливим і корисним як для науки адміністративного права, так і для правозастосовної практики.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Рецензування дисертаційного дослідження, підготовленого Вагіним О.А., дозволило зробити висновок, що воно є чітко структурованим, логічно завершеним та ґрунтується на результатах глибокого системного аналізу значної кількості нормативно-правових актів, міжнародних стандартів, наукового доробку загальної теорії держави і права, цивільного, адміністративного права, а також праць із філософії, соціології та менеджменту спорту. Дисертація є самостійною науковою працею, що відображає особисті результати проведеного дослідження. Сформульовані теоретичні положення, висновки та пропозиції були одержані дисертантом унаслідок критичного аналізу та безпосереднього використання в роботі широкого кола науково-інформаційних, нормативно-правових джерел і матеріалів щодо визначення сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту. Рецензована дисертація визначається як комплексне дослідження, що характеризується наявним послідовним підходом до висвітлення його об'єкту та предмету, досягнення повноцінної реалізації поставлених цілей та задач.

Належний ступінь наукової обґрунтованості та практичної цінності результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечено ґрунтовним методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень; застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті і задачам дослідження; використанням сучасних досягнень юридичної науки та репрезентативної джерельної бази дослідження (список використаних джерел налічує 279 найменувань); здійсненням апробації основних концептуальних ідей і положень дослідження. Вдалий вибір методів дослідження, аналіз і синтез наукової літератури, нормативно-правових актів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження підходів для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту та шляхів подолання наявних правових колізій, дозволили успішно розв'язати поставлені задачі.

Достовірність одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, як певною системою здобутих дисертантом нових знань, що заповнюють існуючі прогалини в адміністративному праві та процесі України (зокрема щодо розмежування видів автономії та статусу федерацій), але й їх практичною затребуваністю на сучасному етапі, зокрема для вдосконалення чинного національного законодавства в тій його частині, що стосується оптимізації системи публічного адміністрування сфери фізичної культури і спорту. Проведена автором науково-дослідна робота є результатом його власних напрацювань, вдалою спробою визначення напрямів забезпечення ефективності адміністративно-правового регулювання галузі танцювального спорту в Україні.

Основні положення роботи знайшли відображення у 8 наукових працях, з них – у 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України (категорія «Б»), та у 4 матеріалах і тезах доповідей на наукових конференціях. Здійснення аналізу дисертаційного дослідження та наукових публікацій дає підстави стверджувати про встановлення факту належної обґрунтованості результатів дисертації Вагіна О.А. в галузі адміністративного права як для теоретичного, так і практичного застосування в межах досягнутих автором мети та завдань, що є свідченням його високого наукового рівня, що підтверджується в тому числі відповідністю обсягу наукових публікацій, що висуваються відповідно до чинного законодавства України.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Новизна дослідження конкретизується в найважливіших положеннях, висновках і пропозиціях. Значущість одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим у національній юриспруденції комплексним науковим дослідженням, присвяченим адміністративно-правовому регулюванню танцювального спорту, в якому проблеми галузі розглянуто як системні вади пострадянської моделі управління. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій і висновків, зокрема:

уперше:

- обґрунтовано, що танцювальний спорт є самостійним та інноваційним об'єктом адміністративно-правового дослідження, а наявна в ньому унікальна юридична колізія є системним проявом, що виявляє фундаментальні вади законодавчої архітектури управління спортом в Україні;

- визначено феномен «порожньої автономії» національних спортивних федерацій як ключову характеристику чинного адміністративно-правового механізму, що є наслідком повної фінансової та організаційної залежності формально самоврядних громадських об'єднань від суб'єктів публічної адміністрації, та обґрунтовано правову необхідність доктринального та законодавчого розмежування понять «автономія спорту» (як загальний принцип саморегуляції) та «автономія спортивних організацій» (як умовне право на здійснення квазі-публічних функцій в обмін на належне врядування);

- проведено компаративно-правовий аналіз адміністративно-правового регулювання галузі спорту у Франції, Великої Британії і Литви та виокремлені елементи регулювання, придатні для запозичення в Україні;

удосконалено:

- положення про систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання спорту, довівши її системну внутрішню неузгодженість, що виявляється у надмірній адміністративній дискреції та системному конфлікті інтересів у діяльності профільного Міністерства;

- положення про класифікацію форм та методів державного контролю, деталізувавши механізми забезпечення «порожньої автономії», що включають діалектичну єдність заохочення (пряме фінансування) та примусу (загроза позбавлення статусу);

- категорійно-термінологічний апарат сфери фізичної культури і спорту шляхом формулювання авторських редакцій термінів «професійний спорт», «спорт вищих досягнень» та «спортивний суддя»;

набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо необхідності кодифікації спортивного законодавства шляхом ухвалення ґрунтового Спортивного кодексу

України як єдиного правового інструменту для подолання правового хаосу та усунення юридичних колізій;

- концепція реформування інституційної системи публічного адміністрування, що передбачає розмежування функцій формування та реалізації державної політики між Міністерством та новоствореним центральним органом виконавчої влади;

- ідея підвищення рівня належного врядування спортивних федерацій шляхом запровадження інтегрованої моделі контролю «Аудит + КРІ», де доступ до публічного фінансування ставиться у пряму залежність від результатів незалежного аудиту.

В дисертації містяться ряд інших положень, висновків та пропозицій, за умови запровадження яких до національного правового поля буде вирішено ряд важливих задач теоретичного та практичного спрямування, що є ознакою цілісності, завершеності та значимості наукової новизни отриманих результатів дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Рецензоване дослідження базується на аналізі та характеристиці вагомих, ґрунтовних наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних представників адміністративного права, теорії права та спортивного права, присвячених проблематиці публічного адміністрування сфери фізичної культури і спорту, а також працях, присвячених філософії, соціології, психології та історії спорту.

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародно-правові акти (зокрема Олімпійська хартія, акти Ради Європи), закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, накази Міністерства молоді та спорту, а також внутрішні регламентні документи міжнародних та національних спортивних федерацій.

Обґрунтування авторських висновків щодо встановлення напрямів забезпечення ефективності адміністративно-правового регулювання галузі здійснено із застосуванням практики законодавчого врегулювання спортивної сфери у таких зарубіжних державах, як Франція, Велика Британія, Німеччина та Литва.

Теоретичне підґрунтя дослідження склали положення науки теорії держави та права, адміністративного права, спортивного права, а також окремі положення філософії, соціології, історії, психології та менеджменту спорту.

Емпіричну базу дослідження становлять аналітичні матеріали щодо стану правового регулювання танцювального спорту, діяльності суб'єктів владних повноважень та громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими з точки зору логіки та методології наукового дослідження. Їхньому отриманню передувала значна робота з аналізу нормативних актів, вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, в яких висвітлюються проблеми адміністративно-правового регулювання спорту, взаємодії національного законодавства та транснаціонального правопорядку *lex sportiva*. Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, узагальнених практичних матеріалів діяльності спортивних федерацій й відповідних наукових методів.

Автор методологічно правильно підходить до визначення меж дослідження, визначаючи як межі предмету адміністративного права, так і виділення в цих межах специфіки регулювання танцювального спорту як

інноваційного об'єкта. Крім того, автор демонструє добре володіння компаративним (порівняльним), формально-юридичним та історико-правовим методами наукового пізнання, прийомами логічного аналізу і синтезу тощо.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертаційної роботи, підготовленої Вагіним О.А., обумовлюється належним і достатньо якісним підбором емпіричної бази дослідження. Автором досліджені десятки нормативно-правових актів, регламентні документи WDSF та значна кількість наукових джерел. До факторів, що обумовлюють достовірність та обґрунтованість дослідження необхідно віднести і досить вдало обрану структуру дисертації, яка відображає логіку викладу змісту роботи, що дозволило автору сформулювати низку важливих наукових положень, пропозицій щодо кодифікації законодавства, висновків та рекомендацій. Таким чином, висунуті автором задля досягнення поставленої мети завдання виконані на належному методологічному рівні, що є підтвердженням оволодіння Вагіним О.А. методологією наукової діяльності.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що сформульовані у дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у:

- науково-дослідній діяльності – висновки та пропозиції щодо доктринального розмежування понять «автономія спорту» та «автономія спортивних організацій», а також дослідження феномену «порожньої автономії» можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових розробок у галузі адміністративного та спортивного права;

- правотворчій діяльності – матеріали дисертації, зокрема авторські пропозиції щодо Спортивного кодексу України, а також удосконаленого понятійного апарату, можуть бути використані робочими

групами Верховної Ради України як концептуальна основа для підготовки відповідних законопроектів та кодифікації спортивного законодавства;

- правозастосовній діяльності – для реформування системи державного управління у сфері спорту через впровадження моделі інституційної перебудови (створення Національного спортивного агентства) та нового механізму контролю («Аудит + КРІ»), що дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів;

- навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Особливе адміністративне право», «Спортивне право» у процесі підготовки розділів підручників, навчальних посібників та методичних матеріалів для студентів юридичних та фізкультурних спеціальностей, а також під час підготовки наукових статей.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота **Вагіна Олексія Андрійовича «Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні»**, має структурований комплексний характер, що відповідає вимогам, викладеним у нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти та науки України, зокрема, положенням Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний

обсяг дисертації становить 239 сторінок, у тому числі основного тексту – 169 сторінок. Список використаних джерел налічує 279 найменувань.

В анотації рецензованого дослідження, виконаного Вагіним О.А., викладено положення наукової новизни, досягнуті висновки та пропозиції із встановлення напрямів забезпечення ефективності підходів для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту та вдосконалення системи публічного адміністрування.

У вступі автор обґрунтовує актуальність здійсненого дослідження, визначає його об'єкт, предмет, мету та завдання, окреслює зв'язок дисертаційного дослідження із науковими програмами, планами, темами. Також положення вступу дисертації містять у своєму змісті обґрунтування джерельної та теоретичної бази здійснених наукових пошуків, оприлюднення методології наукового пізнання, що дозволило дисертанту досягти виконання поставленої мети та наукових завдань.

У Розділі 1 «Теоретико-правова характеристика адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні» Вагін О.А.: окреслив поняття та генезу спорту як об'єкта правового регулювання; визначив особливості взаємодії національного права та *lex sportiva*; обґрунтував специфіку танцювального спорту як інноваційного об'єкта та проаналізував правову природу унікальної юридичної колізії, що склалася в Україні.

У Розділі 2 «Механізм адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні»: надано системний аналіз суб'єктів регулювання та виявлено феномен «порожньої автономії» федерацій; визначено принципи, функції та цілі регулювання; охарактеризовано форми та методи публічного адміністрування, зокрема діалектичну єдність заохочення та примусу.

У Розділі 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання у галузі спорту в Україні: міжнародний досвід та національні перспективи»: здійснено компаративний аналіз досвіду зарубіжних країн (Франція, Велика Британія, Литва та ін.); обґрунтовано концептуальні засади реформування системи (Спортивний кодекс, модель «Аудит + КРІ», створення Національного спортивного агентства).

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, підготовлене Вагіним О.А., варто вказати на певні дискусійні положення.

1. В межах здійсненого дослідження (Розділ 3) автором запропоновано модель контролю «Аудит + КРІ» як умову доступу федерацій до бюджетного фінансування. З огляду на це виникає питання до практичної реалізації цього механізму. Автор не розкриває, хто саме і за якою методикою буде затверджувати ці КРІ для специфічних видів спорту. Чи не стане процес встановлення індикаторів ефективності новим корупційним ризиком або інструментом суб'єктивного адміністративного тиску на федерації? Автору варто було б детальніше визначити процедуру стандартизації цих показників, щоб вони виконували функцію об'єктивного фільтра, а не важеля впливу.

2. У підрозділі 2.3 автор розглядає систему методів примусу в адміністративно-правовому регулюванні спорту. Водночас, у сучасній доктрині спортивного права гостро стоїть питання співвідношення державних адміністративних санкцій та дисциплінарних санкцій, що накладаються спортивними федераціями (локальне регулювання). У роботі недостатньо уваги приділено проблемі *ne bis in idem* (подвійної відповідальності) у випадках, коли за одне й те саме порушення (наприклад, допінг чи етичні порушення) спортсмен може бути притягнутий і до адміністративної, і до спортивної дисциплінарної відповідальності.

Хотілося б почути думку автора щодо розмежування юрисдикцій у цьому аспекті.

3. В межах роботи, яка торкається соціальної функції спорту, було б доцільно звернути увагу на адміністративно-правове регулювання інклюзивності у танцювальному спорті (зокрема, «Para Dance Sport»). Автор зосереджується на спорті вищих досягнень та загальній структурі управління, проте залишає поза увагою питання забезпечення прав осіб з інвалідністю в межах запропонованої ним моделі публічного адміністрування, що збагатило би роботу та посилило її соціальну спрямованість.

Висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження, виконаного Вагіним О.А., а лише спонукають до подальшої наукової дискусії за темою дослідження.

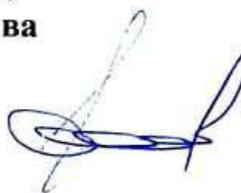
Вивчення результатів дисертаційного дослідження дає можливість стверджувати, що дисертація, підготовлена Вагіним О.А., є самостійною, завершеною науковою працею, в якій запропоновано оригінальний авторський погляд на проблематику підходів для розуміння сутності адміністративно-правового регулювання у галузі танцювального спорту в Україні.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що дисертаційне дослідження **«Адміністративно-правове регулювання у галузі танцювального спорту в Україні»** є завершеною науковою працею, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає в комплексному аналізі стану та визначенні перспектив забезпечення ефективності публічного адміністрування сфери фізичної культури і спорту. Робота відповідає вимогам, які закріплені у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти

ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – **Вагін Олексій Андрійович** – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
Запорізького національного
університету**

Георгій САМОЙЛЕНКО

Підпис *Самойленко*
засвідчую

**НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ**

Гасверта